

HORTOBÁGY.

DEBRECZENI HETILAP

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALOMMAL.

35. szám.

Első évfolyam. 1862.

Decz. 25.

Előfizetési fölhívás

a

„H O R T O B Á G Y”

1863. évi folyamára.

A „Hortobágy“ a jövő évre is folytatja pályafutását; mégpedig hogy Debreczen város s az ezt környező, ezzel egyenlő érdekű s viszonyu **tiszavidék** anyagi és szellemi munkásságának, érdekeinek, közös feladatainak minél tágabb terü közlönyül szolgáljon:

megnagyobbított ivrét-alakkal

jelen meg; és rendeltetésének megközelítése végett a kiadó egylet s a szerkesztő együtt oly intézkedéseket tettek, hogy az e város kebelében s környékén létező irodalmi erők s a tapintatos gyakorlat erélyes férfiai ezentul a lap munkás résztvevői legyenek; egyszersmind gondoskodtak anyagi eszközökről is, hogy a lap függetlensége s állandó munkássága biztosíttassék.

A lap rendes rovatait képezik: a **gazdászat, ipar, kereskedelem, nevelés, társadalmi élet, művészet, szépirodalom s világismeret**és köreibe tartozó dolgozatok. Az idevágó, valódi belbecsrel bíró cikkeket a szerkesztő díjazni fogja. Kiváló gondot fordít a szerkesztőség a helybeli s közel vidéki **egyletek s közintézetek** működésére, **gazdászati, ipar és kereskedelmi** viszonyok menetelére, **üzleti** mozzanatokra; és mindent elkövet, hogy a lap érdekes és minél tartalmasabb legyen.

A „Hortobágy“ mint eddig, úgy ezután is szabadelvű, független irányban fog haladni.

Mindezen tiszta szándéku törekvést s jóakaratot az olvasó közönség az által segítheti elő s erősítheti meg: ha a lap támogatása végett, mint előfizető, minél nagyobb számmal csoportosul a lap körül; a mire alulírtak, a közügy érdekéből, hazafiui bizalommal kérik fel, főleg e város és vidéke minden sorsu lakosait.

Hirdetéseket minden alak és terjedelemben jutányos árért közlünk.

Megjelen a lap minden héten egyszer, ivrétben; előfizetési ára helyben házhoz, vidékre postán küldve egy évre 6 frt. fél évre 3 frt. három hóra 1 frt. 80 kr. o. é. Gyűjtőknek 10 egyszerre bejelentett előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Minden a lapra vonatkozó közlést vagy küldeményt a „Hortobágy“ szerkesztősége vagy kiadó hivatalához kérünk intézni. — Debreczen. 1862. Decz. 10.

Illéssy György
szerkesztő.

A debreczeni szinü...
mint kiadó.

Nyílt levél

a „Hortobágy“ szerkesztőjéhez.

Debreczen. 1862. Deczember 16.

„Te boldog Hortobágy mellyéke,
Oh áldott Kanahám.“

Divatos volt gyermekkoromban a dal, mely az idézett két soron kezdődik. — Fájdalom! egy idő óta elnémult az, — elenyészett tán emléke is, mint a Hortobágy mellékének megénekelt boldogsága.

Pedig sokat jelent az, midőn valamely vidék boldogságáról dalkél a nép ajakára. Mert az egyszerű nép rendesen igen józanon ítél azon tárgyak és körülmények felett, melyek felfogása körén belől fekszenek s a népdalok többnyire hü kifejezői az állapotnak, melyet festenek.

Midőn a nép ajkán ama dal fakadt, azon időben meg kellett érdemelnie a Hortobágyvidéknek, hogy megénekeltessék. Valamint elnémultát, feledékenységbe jutását ama népdalnak, ama szomorú lét fejt meg, melyben a Hortobágyvidék évek óta sinlődik.

De nem kell a költészethez folyamodnunk bizonyosságért arra, hogy régebben más volt a Hortobágy melléke, aminő jelenleg.

Hisz a körülmény úgy tartotta s tartja még ma is, hogy a Hortobágy melléke Debreczen város polgárainak századokon át, valódi gazdag kincsbányája volt.

Most pedig szomoruan érezzük, hogy az kifogyott bányá, elpusztult purgaszőlő, melyek az elmúlt jobb napokra emlékeztetéssel csak fájdalmat okoznak tengő tulajdonosaiknak.

Nem volna érdek nélküli megvizsgálni: érdemes volt-e hajdan a Hortobágy melléke s meny nyiben volt érdemes, hogy Kanahámnak neveztessek? valóban megvolt-e s miben állott akkori boldogsága?

Megvizsgálni az okokat, melyek annak lehangyatlását s jelen szomorú állapotra jutását eredményezték, — kifürkészni valjon lehetne-e s mi módon segíteni a jelen baján; s ha igen: a segély eszközei olyanok-e melyek biztosan célra visznek s amellet olyanok-e, mikkel megbirunk?

nehogy az utóbbi évek számos példája szerint az orvosság gonoszabb legyen, — mint a betegség.

Érdeklík e kérdések a Hortobágyvidéket egész kiterjedésében, és így Szabolchmegyének majdnem egész alföldét, a hajdúság és kunság tetemes részeit, főleg pedig Debreczent.

Azon érdekek, melyek Debreczen város és a szomszéd hatóságok Hortobágy mellékeit egyenlő közösséggel illetik, nagyok, életbe vágók, mégis igen egyszerűek. Mind a tiszaszabályozási viszonyokban foglaltatnak. — A tiszaszabályozás nagyszerű erőfeszítéseinek eredményei ugyanis e kijelölt vidékekre nézve, — legalább a jelen stadiumban, — csak gyászosak. Ez eredmények t. i. addigelő. roppant adósság, mit elviselni alig lehet és a Hortobágyvidék elaszályosodása. Itteni „közös érdekeink“ tehát abban állanak, hogy közösen ne nyögjünk, sopánkodjunk, hanem gondolkozjunk, mozogjunk, munkáljunk, — a tiszaszabályozást magasabb stadiumra fejleszszük, melyben átok helyett, a tőle várt áldást áraszsa reánk.

Azon hortobágyvidéki érdekek pedig, melyek egyedül és kirekesztőleg Debreczen várost illetik, a tiszaszabályozási ügyön kívül még igen sokszerűek. — A multban belevágnak ezek Debreczen városnak nemcsak ipar- és gazdasági, de összes birtokviszonyi rendszerébe. Egész közigazgatása összeolvad amaz érdekekkel. Jövőre nézve, mindezen viszonyokat ölbe fogják a hortobágyi érdekek. Ezeknek józan, okos, igazságos és méltányos végmegállapításától függ a polgárok nagyobb részének, nemcsak anyagi jólléte, de bérlő nyugalma is. Valamint attól függ, hogy a városi közigazgatás és mindazon szükséges intézetek, melyek oly nagy városban, mint Debreczen, szegyenünk nélkül el nem maradhatnak, — mint például az utcai koldulást teljesen megszüntető koldusápoladék és intézetek, stb, — örök időkre biztos alapot nyerjenek. — Egy szóval, életkérdés ez Debreczenre nézve, elannyira, hogy jobb és diszesebb létre virulása, vagy elsatnyulása ezen kérdésnek miképeni végmegoldásától feltételeztetik.

E sorok írója bátorságot vesz magának, a fent érintett kérdésekkel foglalkozni. Azonban, parányisága érzetében nem azért, hogy tanácsokat

osztogasson, csupán hogy jártasb és szakavatott erőket ösztönözzön eszmeceserére.

Ha mindazok, kiket istenök lelkesít, meghozzák a közjó épületéhez bármi parányi homok szemét annak, mi ahhoz szükséges: azon esetben fölébred a nagy közönség is ama tetszhalottszerű ájulatból, melybe a Hortobágy vidéki érdekekhez csatlakozott, természeti és nem természeti sanyaruságok ejtették, munkára nyújtja ki most összegyűjtött kezeit, melyeknek összesített és jól vezérelt tevékeny szorgalma rövid idő alatt oly eredményeket állíthat elő, hogy azoknál fogva elmondhatjuk, — miként

„a Hortobágy melléke nem volt, de lesz Kanahán.“

Ha tehát t. szerkesztő ur megengedi, néhány igénytelen nyiltlevellemel, birtokba veszem a „Hortobágy“ néhány hasábját, a Hortobágy számára.

Lisztes.

Titkár és Szakács.

Bohózat 1 felv. Írták Scribe és Melesville.

(Vége.)

11-dik JELENET.

Alfons (a kandalló mellett) Pampuska (az íróasztalnál)

Pamp. Csak tudnám, mi az a jelentés? — Nézzük: mi van ide írva? (betűz) J. e. je, l. e. n. len, t. é. s. tés. Jelentés. — No az olvasás csak menne úgy, a hogy, de az írásra magam is kíváncsi vagyok.

Alf. (egyik kezében a főzőgép, a másikban csokoládé) Az ördög vigyen el, ha tudom: hogy kell hozzá kezdeni. Ezerszer megittam eszébe csokoládémat, de soha eszembe nem jutott, hogy azt még főzik is. — Talán reszelni kell? Kísérleljük meg. (két csokoládé táblát egymáshoz dörzsöl)

Pamp. Nagy hiba, hogy a titkároknak írni is kell. Ha ez nem volna, akkor csak megállhatnék helyemen. (Alfonsot nézi) Mit csinál ez az ostoba? A bizony reszeli a csokoládét. — Mit csinál ön? Hisz az rég kiment a divatból. A csokoládét ma már mindenfelé olaszosan készítik, Tördelni kell azt, nem reszelni.

Alf. Igaz. Hallottam e felől beszélni.

Pamp. Hm. hm. — E mit! hiszen nevemet sokszor leirtam én már s leveleimet czimeztem. Bátorság! (Alf.-hoz) Ne oly apróra. Csak négy öt darabra kell törni. (írni akar) Átkozott toll. Oly vékony

mint egy szunyog láb. (Alf. egy kanállal tüzesen töri a csokoládét) Uram! uram! az istenért? mit mivel ön ismét?

Alf. Csokoládét török.

Pamp. Kanállal törni a csokoládét! Hallatlan! S ily emberek is hozzá mernek fogni. (A főzőgépet kivesszi Alf. kezéből és rázza) Addig kell rázni és zavarni, míg nem habzik, ez az olaszos csokoládé készítmódja.

Alf. Megvallom, hogy ebben nincs nagy gyakorlatom.

Pamp. Még megérem, hogy titkár létemre nekem kell csokoládét főzni. Üljön ahoz az asztalhoz, és végezze be, amit elkezdtem.

Alf. (teúl) De itt semmit sem látok elkezdve.

Pamp. Akkor hát kezdje el maga. Legalább nem kell igazitnia, mint nekem.

Alf. Mit kezdjek el tulajdonképen? — Ah! gondolom már. Talán titkári jelentést készítek?

Pamp. Ugy van. Ugy emlékszem, hogy valami jelentésről volt szó. (félre) Milyen nehéz feje van! Szerencséje, hogy itt vagyok. Különben semmire sem menne. (Csokoládét készít. Alf. ír.)

12-dik JELENET.

Vicomte. Előbbiek.

Vic. A reggelizés ideje elérkezett. — Mi az! Fiam itt? Ugy van, még pedig alattomosan szerzett hivatalának teljes gyakorlatába. Hohó titkár ur! nem addig van az. Megyek, hogy a dolgot St. Pharral tudassam. (el.)

13-dik JELENET.

Alfons. és Pampuska.

Pamp. Igy! már most egy Fouché miniszter elibe is oda merném csokoládémat tenni. (fenn) Nos hanyadán vagyunk?

Alf. Csak két szót kell még írnom. — — Készen vagyok. Könnyű munka volt.

Pamp. Én nem mondhatom ugyanezt. Én ugyancsak megizzadtam a csokoládékészítésben. — Itt a reggeli.

Alf. Itt a jelentés. (Kísérélik.)

Pamp. Hogy fogja már ismét a kezébe? Kinevettétné magát. Jobb kezébe a tálcza, ide a sütemény, ide a pohárvíz. Hát az asztalkendő? Hol van az asztalkendő? Igy ni! Aztán az átadásnál kellemmel.....

Alf. Már az átadást csak tessék reám bizni.

Pamp. Oh nem oly könnyű, mint látszik. Évek kellenek arra, hogy az ember csak egy asztalkendő helyes fogását megtanulja, s egy nap elég, hogy elfelejtse.

Alf. (félre) Megláthatom Elizt. Oh mily boldogság! Csak el ne kaczagja magát, mikor így meglát.

14-dik JELENET.

Antal. Előbbiek.

Ant. Az istenért. Még sem kész a csokoládé? Eliz k. a. türelmetlenül várja.

Alf. Viszem már. (gyorsan el jobbra.)

Pamp. Elönti. Világos, hogy elönti. Rettenetes világot élünk, mikor ilyen emberek is művészeknek nevezik magokat.

15-dik JELENET.

Pampuska és Antal.

Ant. Hát ön titkár ur: készen van a jelentéssel?

Pamp. Meghiszem azt. Hiszen csekélység. Kérdozze meg a szakácstól: mily könnyü munka volt.

Ant. Azonnal ő excellentiája elé terjesztem. Épen ott jó Sauvecourt vicomte-al. A legjobb alkalom, hogy önt bemutassam.

Pamp. Nem, nem, hagyjuk ezt későbbre. Mert lássa ön: a vicomte kissé heves ember, s minthogy egymástól — hogy is mondjam csak? — hevesen váltunk el: tartok tőle, hogy ha meglát, ismét heves talál lenni. Várjuk meg, míg a vicomte távozik.

Ant. Amint jobbnak látja. Tessék tehát addig e szobába menni. (Pamp. el.)

16-dik JELENET.

St. Phar. Vicomte. Antal.

Vic. Ugy van barátom, kétségbevonhatlanul felismertem őt. Itt ült, ezen asztalnál.

St. Phar. Mi okon vehette fel ezen álarczot?

Vic. Oh azt könnyü kitalálnom. Ő a mult évet Straszburgban töltötte s ott leánnyal megismerkedett.

St. Ph. Valóban leányom tavaly fél évet töltött ott, egy rokonnál.

Vic. Ott a virgácsolni valók egymásba szerettek, anélkül, hogy tőlünk engedelmet kértek volna. No hiszen ez még csak megjárna, ha t. i. már én fiam számára feleségről nem gondoskodtam volna. Nagyteknélyü család, egyetlen örökös. A szülék beleegyeztek. Fiamat hivatom sime küls, hogy odább állott. Rohanok utána. Párisba s azon töröm fejemet: hol találjam meg ezt a bolondot annyi bolond között? midőn ügynököm tudatja, hogy a te házad körül ólálkodik és követségi titkár akar lenni.

St. Ph. Mily szerencse, hogy el nem késtél. Nehány nap mulva Kopenhágában kereshetted volna. De bizonyos vagy benne, hogy nem csalódo?

Vic. Nehány percz előtt saját szememmel láttam őt ezen asztalnál.

St. Ph. E könyelműség tul megy a tréfa határain. Udvarmester ur!

Ant. Excellentiád!

St. Ph. Beigtatta ön az uj titkárt.

Ant. Amint excellentiád parancsolta. A jelentési kísérletet ime el is készítette.

St. Ph. (az írást átveszi. Vic. hoz) Ismered ez írást?

Vic. Vonásról vonásra az övé.

St. Ph. (Ant. hoz) Ki ajánlotta az uj titkárt?

Ant. Nagyon sajnálnám, ha helytelenül cselekedtem volna, de Eliz k. a. lelkekre kötötte, hogy őt alkalmazzam.

St. Ph. Leányom?! (hidegen) Ön helyesen cselekedett. Küldje ide a titkár urat.

Vic. És gondoskodjék, hogy a reggelihez villákat is rakjanak fel. Mert látod barátom, az idő folyvást halad, pedig már most sem hiszem, hogy ennyi lőtás-futás után holmi lötyedéssel jól lakhassam.

St. Ph. Udvarmester ur! gondoskodjék jó villás reggeliről. (Ant. el) Nos barátom? mit mondasz ehez? leányom őt titkárrá teszi....

Vic. Hallom és bámulok. Mit tegyünk?

St. Ph. A legnagyobb baj az, hogy leányom kezét már én is elígertem. Nagy tekintélyü család! Milliók örököse. (czélzás) S ime a rosz gyermekek, egyszerre két szép tervet buktattak meg gondatlan-ságukkal. — Mi meg már most nem tehetünk egyebet, minthogy feledjük eddigi barátságunkat és vesszünk össze.

Vic. Bánja a manó. Vesszünk össze. Hanem egy feltét alatt; hogy reggelinél kibékülünk, s reggeli után a békepontokat megírjuk.

St. Ph. Ohó! Előbb tudnom kell, hogy érdemes-e leányom kezére. De hol késik ily soká?

Vic. Bizonyosan észrevett a ficzkó, s a szidást kerüli.

St. Ph. Engedd, hogy előbb s általában, hogy én végezzek vele. Kérlek menj addig a kertbe.

Vic. Ezer villám! Most is tele vagyok éhséggel. Ha még egyet járkálok is: nem tudom, hogy fogsz kielégithetni?

St. Ph. Bizd reám. Inkább kétszer is terítették.

Vic. Legyen. Hanem jól elővedt a ficzkót. (el)

17-dik JELENET.

St. Phar. (egyedül)

(A jelentést átolvassa.) Ez a munka tehetségre mutat. Tiszta eszmék, hév előadás, válogatott kifejezések. A kérdést egészen uj világitásba helyezi. Még magam sem gondoltam minderre. Ez a ficzkó megérdemli, hogy vömmé legyen.

18-dik JELENET.

Antal. Pampuska. St. Phar.

Ant. (bemutat) Méltóságos ur, az uj titkár... (el)

St. Ph. (kezét nyújtja) Üdvözlöm, uram. (vizsgálja, félre)

Lelkemre, szerencséje, hogy esze van, mert szépek ugyan nem szép. Csodálom, hogy leányom bele tudott szeretni.

P a m p. (félre) Ugy látszik, megtetszettem neki.

S t. P h. (feláll) Olvastam ön dolgozatát, és meg vagyok vele elégedve.

P a m p. Pedig nem került fáradságomba. Észre sem vettem, mire készen volt.

S t. P h. Annál jobb. Szerencsés ember, aki könnyen dolgozik. — Azonban itt néhány merész eszmét találok, melyek alig ha megegyeznek az én nézeteimmel.

P a m p. Igazán? No azt nagyon restelném. Bizonyomra mondom, hogy akaratom ellen történt. Csak tessék egyszerűen keresztülhuzni. (félre) Bizonyosan az a másik számárkodott.

S t. P h. Ne mentegesse magát. Én nem kívánom, hogy irodámban az én eszmejárásomat vakon kövessék. Hanem azt követelem, hogy ha valaki egy eszmét papírra tesz, azt védelmezni is tudja.

P a m p. Védelmezni? Ne méltóztassék csekélységre ily fontosságot helyezni. Egyszerűen huzzuk keresztül. Ugyis lelkemre mondom, hogy tudtomon kívül jött a papírra.

S t. P h. Értem. Értem. Ön nagylelkűleg ki akarja a vitát kerülni, mert érzi, hogy benne ugyanis én lennék a vesztes.

P a m p. Excellentiád! az istenért!

S t. P h. (mosolyg) Csak vallja meg, hogy nem helyesli azon megkülönböztetést, melyet az egyes népfajok világpolgári jogai közt felállítottam?

P a m p. Az az...

S t. P h. Ön úgy vélekedik, hogy azon emberfaj, melyről itt szó volt, nem állhat egészen a jus naturaen kívül. Hogy a szerencsen is beletartozik az osztársadalmi kapcsolatba?

P a m p. Uram. Esküszöm önnek, hogy életemben egyetlen szerencsént ismertem, ki Normand herczeg konyhájában a pecsenyét forgatta.

S t. P h. És ön nem akarja ezen egy miatt az egész népfajt elítélni? Csak vallja meg. Mire való ez a tulságos szerénykedés?

P a m p. Minthogy excellentiád kívánja, tehát igen, azaz hogy nem. (félre) Az ördög vigyen el, ha tudom, hogy igent kellett-e most mondanom, vagy nemet.

S t. P h. Nem akarom azt állítani, hogy önnek igaza nem lehet. Végmegállapodásra csak hosszabb vita után juthatnánk. Kezet ide és ígérje meg, hogy eszméink tisztázása és ha lehet összeegyeztetésére néhány órát szentelend nekem. Én becsülni kezdem önt s meg vagyok győződve, hogy mi végre is megértjük egymást. Olvasta ön Le-

bouchert? Ajánlom, hogy komolyan tanulmányozza ön. (el)

19-dik JELENET.

A n t a l. P a m p u s k a. (később) S t. P h a r.

P a m p. Már megörültem, hogy csakugyan megértjük egymást, de az az izé, amelyet tanulmányoznom kell, ismét kétségbe ejt. — Hanem azt meg kell adni, hogy derék uri ember. Soha sem hittem volna, hogy ily könnyen kegyébe jussak.

A n t. (jó, kezébe egy levél. Pampuskának integet.)

S t. P h. (az ellenkező oldalon megjelenik.)

P a m p. (S t. P h. t nem látja. A n t. hoz) No mit akar azzal a levéllel? Csak nem akarja, hogy ennyiről elolvassam?

A n t. (félre) Ügyetlen.

S t. P h. Micsoda levél az? Ki küldi. Feleljen ön!

A n t. Ezerszer bocsánatot kérek. A kisasszony szigoruan meghagyta, hogy a legnagyobb titokban kézbesitem titkár urnak. (félrevonul, nemsokára el.)

S t. P h. Levél leányomtól. — Hogy merészelt ön?

P a m p. Excellentiád! Kuktává legyek, ha az egészről csak egy szót is értek. Igaz ugyan, hogy ez a furfangos ficzko már egyszer említette nekem Eliz kisasszonyt, de... Tessék elhinni, hogy az a levél nem nekem szól.

S t. P h. Igenis uram, önnek szól. Ime (olvas) „Az új titkár urnak.“ — Különbben is, ön leányom közbevetésével lett titkárommá.

P a m p. Igaz, ennek is hallottam szelét. De én csakugyan nem értem.

S t. P h. Ne higye ön, hogy engem félrevezethet. Mindent tudok. Önt csak könyelműsége tette titkárrá. Az ön állásköre egészen más.

P a m p. De már mindent tud excellentiád. Ugy van. Az én foglalkozásom egészen más.

S t. P h. De ez még csak kezdete a dolognak. Ön leányom fejét elbolondította.

P a m p. De már... no már ami azt illeti, esküszöm...

S t. P h. Ne esküdjék. Hisz itt áll a levélben, hogy leányom önt szereti.

P a m p. (félre) Itt van ni! Mit véhettem én annak az Eliz kisasszonynak? Már minden a legjobb kekvágásba ment, s ime...

S t. P h. (hidegen) Tudni kívánom uram, hogy méltó-e ön becsülésemre. Feleljen őszintén és komolyan: képes volna-e szerelmét családom nyugalmaért feláldozni? Le tudna-e leányomról mondani?

P a m p. (tüzzel) Minden, mindent meg tennék excellentiáért! (térden) Csak kegyeit ne vonja meg tőlem; oh mert e kegyekre oly biztossággal számítottam már, hogy nélkülök szerencsétlenné lennék.

St. Ph. Akkor hát... keljen fel... Leányom az öné.
 P a m p. Mit! Higyjek-e füleimnek? Ön megengedné?
 St. Ph. Egy föltét alatt, hogy ön mindaddig titkárom
 marad, míg egy levelet megirt, amelyet én fo-
 gok toll alá mondani. E levélben ön bocsánatot
 kérend atyjától és mindent elkövet, hogy haragját
 megengesztelje, mint egy gyakran tévedett, de
 végre megtért fiuhoz illik. Ért ön engem?

P a m p. Azt nem mondhatnám...

St. Ph. De ha én ohajtom, hogy értsen?

P a m p. Oh akkor értem, akkot mindent értek. Excel-
 lentiád kedveért a lehetlenségre is képes vagyok.
 — Hanem egy dolog mégis... az a levélírás.
 Valóban nem tudom.

St. Ph. Legyen nyugodt. Igyekezni fogok, hogy hely-
 zetén könnyítve legyen. De a levélnek meg kell
 iratni. Menjünk szobámba. (ei)

P a m p. Kell... kell... Mikor egy betűt sem tudok
 anélkül letenni, hogy malacz legyen belőle! Eh!
 Mit töprenkedem? Annyi csoda történt velem
 egy óra alatt, hogy többé semmitől sem szabad
 megijednem. Kiséreljük meg! (el)

20-dik JELENET.

Antal, később Alfons.

Ant. Ki hitte volna, hogy a kisasszony boldogságát
 én eszközöljem, s általában ki hitte volna, hogy
 ez a különös ember, ez a titkár ily szerencsés
 fickó legyen? (Alf. jön) Ah! a főszakács! Az is-
 tenért, hol jár ön? Egy negyed órája, hogy a
 csokoládét elvitte.

Alf. Vigye el őket a manó! Egészen dühbe hoztak. A
 kisasszony ajtajánál egy hetyke szobaleány ne-
 kem jön s a csokoládét kezemből szó nélkül ki-
 veszi. Hiába pöröltem vele, hogy hiszen rám van
 bízva, hogy én akarom bevinni. Még kinevetett.

Ant. Mi szükség is lett volna önnek oda menni. A
 szakács csak készítse el az ételt, a többire semmi
 gondja. De nem erről van most itt szó. Készül-
 jön mester, mert önre nagy feladat vár. Itt a leg-
 szebb alkalom, hogy tehetségének fényes jelét
 adja. Remélem, hogy a reggeliről már gondol-
 kozott, mert nemsokára diszebédhez kell fognia.
 Holnap pedig eljegyzési lakoma.

Alf. Micsoda eljegyzés?

Ant. Eliz k. a. megy férjhez.

Alf. Kihez?

Ant. A titkárhoz.

Alf. Micsoda! Ahoz a félkegyelműhez?

Ant. Csitt! Vigyázzon a nyelvére. Az a titkár volta-
 képen nem is titkár, hanem valami átöltözött
 nagy ur, a ki Eliz kisasszonyba szerelmes.

Alf. Szerelmes. — Tehát ennyire kijátszottak volna?!

Ant. Eh! maga meg minden lébe kanál. — Mit be-

szél már ismét magáról. Gondoljon inkább a
 konyhára.

Alf. (magán kívül) Meg kell tudnom: ki az a nyomorult
 csábitó, hogy golyót röpitsek agyába... Nagy
 ég! az atyám!

21-dik JELENET.

Vicomte. Előbbiek.

Vic. Ahá! gyönyörűséges fiam uram! Megtaláltalak
 valahára.

Ant. Mit hallok? Szakácsunk a vicomte fia?

Alf. Oh atyám! szűnjék meg haragod e komoly pil-
 lanatban, és segíts szerencsétlen fiadnak egy
 iszonyu bűn megakadályozásában.

Ant. Bocsánatot kérek. Valóban a méltóságod fia?

Vic. Ezer töltött pástétom! Czélzás akar ez lenni?
 Persze hogy az én fiam. Ki merészelné kétkedni?
 Azt mondom: ne boszantsatok: mert már is alig
 bírok étvágyammal.

Alf. De mit állok én itt, ahelyett, hogy azon nyomo-
 rultat... (távozni akar)

Vic. Hohó amice! megálljunk csak. Nem fogsz oly
 könnyen megmenekülni. — Ha St. Phar barátom
 elég gyöngé hibáidat elnézni, én nem feledhetem
 el, hogy miattad két óra óta hiába várom a
 reggelit.

Alf. Mit mondasz atyám. St. Phar ur megbocsát?

St. Ph. (belép)

Eliz (belép)

Vic. Ó megbocsát, és megegyezik, hogy leánya...

22-ső JELENET.

St. Phar. Előbbiek.

St. Ph. Csalatkozol kedves vicomte, én nem egyezem
 meg.

Vic. Itt van ni. Ez megint csak a reggelit akarja ha-
 lasztani. Avagy nem megigérted egy óranegyed
 előtt?

St. Ph. Valóban néhány pillanat előtt egészen más-
 kép gondolkoztam. Akkor azt hittem, hogy fiad
 hozzánk illik. De azóta megismertem őt...

Alf. Ő megismert. (félre)

St. Ph. Most már egészen ellenkező véleményben
 vagyok. — Barátom, fájdalom, de ki kell mon-
 danom. Nem hittem volna, hogy képes légy fiad
 nevelését ennyire elhanyagolni. Köszönje, hogy
 fiad, mert különben az ablakon repitettem volna
 ki. Így csak szép szerével adtam ki neki az utat,
 s el küldtem őt házamból.

Vic. Elküldted? Hiszen itt van.

St. Ph. Hol?

Vic. Itt áll ni.

St. Ph. Ez? Ez a te fiad? De ki volt hát akkor az a

tökkel ütött, akivel épen most beszéltem? A ki titkárságot vállalt, anélkül, hogy csak nevét is letudná írni, és a legbadaarabb haszontalanságot összevissza beszéli?

Alf. Kétségkívül az, aki engem ma a konyhászatból kikérdezett? Az udvarmester ur átöltözött szerelmese.

Vic. Valami iparlovag lesz.

Ant. Méltóságos gróf! Borzasztó ötletem van! Hátha valami kém, a ki az állam titkait ellesni akarta? Megyek, felkeresem őt.

Alf. Igen, menjünk utána.

Vic. Hó! megálljunk. Én azt indítványozom, hogy az üldözést reggeli utánra halaszszuk. Udvarmester ur teritessen, (St. Pharhoz) ha t. i. megengeded. — (Ant. hoz) Nos: honnan e megdöbbenés?

Ant. Méltóságod! Vicomte ur! Kétségbe vagyok esve. Ily körülmények közt aligha fogok reggelivel szolgálhatni. Én az ifju grófit hittem szakácsnak, s ha ő valamit nem készített....

Vic. Végem van. Te szerencsétlen: hát csakugyan életemre törsz? Mit vétettem ellened, hogy éhen akarsz megölni?

23-dik JELENET.

Előbbiek. Szolgák terített asztalt hoznak utánok Pampuska szakács ruhában.

Vic. Mit látok?

Pamp. Uraim! az asztal terítve van.

St. Ph. Nini! hisz ez a psendotitkár.

Vic. Az én elcsapott szakácsom.

Alf. Az átöltözött szerelmes.

Ant. A kém.

Pamp. Uraim! önök mindnyájan tévednek, csupán a vicomte ur mondá helyesen. Én valóban nem vagyok egyéb, mint szegény elcsapott szakács.

Vic. Ugy?! tehát te csinálod itt a zürzavart? Megállj csak. (botját emeli)

Pamp. (a tálakra mutat) Előbb tessék reggelizni.

Vic. Igazad van. No lássuk mit hoztatok? Nagy ég! Hisz ez a legfinomabb fogoly à la provençale.

Pamp. A vicomte ur kedvencz étele. (St. Ph. hoz) Éreztem gróf ur, hogy azon átkozott levél miatt, melyet megírni képes nem valék, excellentiád nagyra becsült kegyeiből végkép kiestem, s nem akartam távozni egy kísérelt nélkül annak visszanyerésére. A kísérelt im itt van, s talán elég lesz annak bizonyítására, hogy a konyhában nem vagyok oly hasznavehetlen, mint az irodában voltam.

Vic. Én előre is megadom magamat, s nem tanácsolhatok neked jobbat, mint hogy ezen embert a követségi konyhában alkalmazd.

St. Ph. De ő titkárságért folyamodott.

Pamp. Tévedés, gróf ur. Én jól tudom, hogy engemet nem toll, hanem főző-kanál illet meg, és nem léptem volna ki a leves gőzköréből, ha ezen ur nem kényszerít.

Ant. Szégyelve kell megvallanom, hogy ezen alkalmazás valóban az én tévedésemen alapul.

St. Ph. Vicomte! jót állasz felőle?

Vic. Ételeiről igen.

St. Ph. Akkor uram ezen ember e percztől fogva követségi szakács, és ezennel megbizatik, hogy leányom holnap eljegyzéséhez pompás ebédet készítsen. — Tessék leülni.

A függöny legördül.

Hova adjunk új évi ajándékot?

Alkalmunk volt tiszteletes Rácz István gyantai ref. lelkész urnak egy magánlevelét olvasni, melyben a széplaki és kisházai lelkileg elárvahodott fiókegyházakban keletkezett népiskolák felsegélésére a „Hortobágy“-ban közzétett felhívás folytán városunkban eddigelé már begyűlt adományokért, előlegesen is érzékeny szavakban fejezi ki hálás köszönetét.

Midőn ezen előleges köszönetnyilvánítást a lelkes adakozók tudomására juttatni sietünk, nem lehet elhallgatnunk, hogy az idézett levélnek a lelkész ur felszólalása eddigi eredményét tudató sorraiból, egész büszkeséggel értesültünk, miszerint az egész Magyarhazából ez alkalommal beküldött adakozások összegét a városunkból egymagából begyűlt segélyösszege néhány forinttal meghaladja.

Illő is, hogy mint az első felhívásban is kimondatott, mtdőn arról van szó, hogy 200 szellemileg súlyedt s nemzeti nyelvét is elfeledett honfitársunk s hitsorsosunk a nemzetnek s emberiségnek visszaadassék, s legnagyobb magyar város lakosai s különösen a legnépesebb ref. egyház hivei segélyfilléreikkel utolsók ne legyenek.

Miután az eddigi szép eredményt csak alig néhány lelkes egyén ügyszeretetének köszönhetni, alaposan reméljük, miszerint a közönség zöme sem késendik adományaival, s azon számítás, hogy végeredményül legalább is oly összeget mutathatunk fel, mint a mely az egyházi adóköteles egyének egy krajezárjával megadóztatásából lenne kikerithető: alig ha fog megszégyentülni.

Hogy ezen várakozás eddig, míg nem teljesült, csaknem körülménynek tulajdonítjuk, miszerint a „Hortobágy“ nem levén egészen elterjedve a nép közt, az említett felhívásban előadott körülményekről értesülve nem volt.

Azért is tisztelettel felkérjük az ügy részleteiről már körülményes tudomással bíró polgártársakat, hogy különösen az egyletek és czéhek előjáróit s általában a nagy közönséget e részben figyelmeztetni, s ezen valóban szent ügynek megfelelő buzgalommal oda működni sziveskedjék, hogy a bár krajczárokonkint gyülemelő adományok a „Hortobágy“ szerkesztőségéhez minél gyorsabban beküldetvén, a végeredmény jelentékeny s tekintélyes lehessen.

Kedvesebb újévi ajándékot nem tehetünk nemzetiségünk oltárára, mintha 200, a nemzet kebléről mármár leszakadt hazánkfia megtartására segédkezeket nyújtunk.

Egyházi ügyek.

Nagyon sokszor elmondattott s statistice kimutattattott már, miszerint egész nagy Magyarországon sehol sem vetnek ki a reform. hívekre kevesebb egyházi tartozást, mint Debreczenben, s mégis aránylag talán seholsem fizettetik az be rendetlenebbül, mint itten. Hányszor hallottuk az egyháziakat panaszkodni, miszerint sok helyütt durván s épen nem keresztény emberhez illő szavakkal utasítatnak vissza, ha a tartozás megfizetését emlegetni merészlik; nincs nekem miből, mond az egyik, — ugy sem járok én templomba, szól a másik; harmadik a papokra szórja becstelentő szavait, mert nem is tudja, hogy a lelkészek fizetése nem e pénztárból teljesítettik; e miatt történik gyakran, hogy a miket az egyházi tartozások pénztárának kellene fedezni, egészen más rendeltetésű pénztárból kell előlegezni. Ne sértsen a profán hasonlítás, de eszembe jut, hogy itt is épen ugy vagyunk, mint a casinoegyletnél; ennek tagjai is aláírják az ivet, az évi díj fizetése kötelezettsége alatt, de igen sokan nem fizetik azt meg, s e miatt a nélkülözhetlen kiadások fedezésére ott is kölcsönt kell felvenni, ha pedig butoraink megvedlenek, rendszerén ismét azok adóztatják még magukat, kik díjaikat befizetni szokták, mit ha minden részvényes teljesítene, kölcsönt sem kellene fölvenni, s még butorra is maradna. — Ha parányi egyháztartozását mindenki annak idejében befizetné, e pénztár maga fedezné kiadásait, nem kellene más pénztárból előlegezni, nem

lenne szükség a deficit pótlásához épen azoknak járulni, kik egyházi csekély tartozásaik befizetésével e részben keresztényi kötelességeiknek különben is megfelelnek. — Az is többször kimutattott már számtanilag, mind e lap hasábjain, mind az egyházi gyűléshez beterjesztett jelentésekben, hogy a környékünkön levő ref. egyházakhoz aránylag, városunkban jár iskolába legkevesebb iskolaköteles gyermek. Mily borzasztó következményei vannak a felnőtt emberre nézve, ha mint gyermek kellő nevelésben nem részesülve, tudatlanságban marad, mily nagy felelőség sujtja a szüléket, kik gyermekeiket iskolába nem járatják, menyire kötelessége a hatóságnak és egyháznak, orvosolni e megrögzött kórállapotot, a lehetőségig eloszlatni a fennálló nehézségeket és akadályokat, — nem szükséges hosszasan fejtegetni. S miért nem járnak gyermekeink iskolába? részint azért, mert elterült fekvésű városunkban a főiskola oly távol esik számos lakostársunk lakásaitól, miszerint nagyon menthető, hogy kisebb s így gyöngébb gyermekeiket, különösen a zordon és száraz évszak alatt oda nem küldik, részint azért, mert a szülék nagy része napi kenyerét is alig bírván bekeresni családjának, a tandíjt megfizetni nagy megerőltetése nélkül nem képes, s inkább adja már egypár téglát elbíró gyermekét az aprószeresek káromlást tenyésztő büniskolájába, hol legalább nyáron által szerzett néhány garason eltengetheti magát, s talán a tél dermesztő hidege ellen is beszerezheti rongyait gyenge tagjaira; ha pedig a gyermek a nomád élet kellemeihez vonná hajlama, egy folt liba pásztorává avatattik, vagy néhány rongyos malacznak válik korlátlan hatalmu őrizőjévé, s gyönyörködhetik a dicső természet ragyogó pompájában, de legkisebb fogalommal sem bír a felséges Istenről, ki mind ezeket csodás renddel alkotta, s fenntartja, — legfeljebb az ellene szórni szokott éktelen káromlásokat tanulja el, e részben már jártasabb pajtásaitól. Mélyen érzi e bajt egyházunk, régen belátta, hogy e veszélyt hozó bajon mielőbb gyökeresen segíteni kell; s miután tanácskozmányai közben meggyőződött arról, hogy városunk kijelölt népesebb részein elemi iskolák felállítása, ugy az ingyen iskoláztatás behozatala az egyedüli óvszer e fekély továbbharapódzása ellen, körülbelől egy év előtt nem késett hathatós szóval fölszólítani a városi előjáróságot, hogy helyhatósági kötelességénél fogva, a szükségnek megfelelő számban elemi fiúiskolákat állítson, s a leányiskolákat is egypárral szaporítsa, s nehogy az inséggel, szegénységgel küszködőnek alapos oka lehessen gyermekeiket az iskoláktól visszatartani, kimondá az egyház egyszersmind az ingyen iskoláztatás magasztos elvét is. Minthogy pedig az ily utcai iskolák tanítói megválasztása, valamint a tanítási rendszer megállapítása s a felügyelet a ref. egyházak legszebb jogaik és köte-

Folytatása a mellékleten.

Melléklet a „Hortobágy“ 1862-diki 35-dik számához.

lességei közé tartozik, idején volt gondoskodni arról, hogy az ingyeniskoláztatás elve fentartásával a tanítók fizetése honnan fedeztessék, errenézve nem lehetett más választás és út, mint a különben is csekély egyházi tartozások mérsékelt fölemelése. E tekintetből az egyház pénzügyi szakbizottmánya kimerítő javaslat és terv készítésére bizatott meg; — e szakbizottmány, a mult decz. 14-diki közgyűlésben tárgyalt véleménye szerint, az egyházi tartozás fölemelését jelenleg nem javasolja. Az elősorolt több nagy érvü indok közül a legfőbb erővel birót elegendőnek látom megemlíteni; jelesen: miután a városi hatóság az utcai iskolák építése iránt történt felszólításra mai napig sem válaszolt, az egyházi tartozások eddigi arányban kivett mennyisége pedig folyó kiadásait fedezi, addig, míg utcai iskolák nem épülnek, az egyházi tartozásnak fölemelése, melyből a választott tanítók fizetése fedeztetnék, elhalasztható. A közgyűlés a szakbizottmány véleményét nagy többséggel elfogadta. — Mi is helyeseknek találjuk az indokokat, s így azt is; hogy jelenleg az egyházi tartozás felebb nem emeltetett; de ohajtottuk volna, ha a szakbizottmány, a közgyűlés által most is megtartott ingyeniskoláztatási nagy elvhez ragaszkodva, véleményt és tervet adott volna már előre, mily arányban leend az egyházi tartozás egyedeke alkalmazva is fölemelendő, a midőn — mit remélni kell — a városi hatóság a szükséges utcai iskolák építéséhez hozzá fog?

A képviseleti rendszer alapján választott 180 presbyterből negyvennek kell együtt lenni, hogy közgyűlésben érvényes határozatot hozhasson; a szakbizottmányoknál is meg van a szám határozva, mely nélkül nem intézkedhetnek. Igen gyakran megtörtént, kivált nyári időszakban, hogy a kellő szám egybe nem jötte miatt közgyűlést tartani nem lehetett, s a szakbizottmányok munkálkodásai fennakadtak. E bajon segitendő, az egyház közgyűlése egy küldöttséget bizott meg, mely adjon javaslatot, miképen lehessen a közgyűlések és bizottmányok érvényességét rendezni? A küldöttség oly véleményben volt, hogy miután a nép által választott presbyterek egyenjogúak, mellöztessek az érvényes végzések hozására eddig szükségesnek vélt megkötő szám, s miután a gyűlésekre valamennyi presbyter meghivatván, szabadságában áll azokon jelen lenni, vagy otthon maradni: mondassék ki más testületek példájára, hogy a jelenlevők érvényesen határozhatnak; ugyanezen elvet vélték alkalmaztatni a szakbizottmányoknál is, kivéven a pénzügyit, hol az eddigi szerint legalább 5 tag jelenléte szükséges lenne. — E kiküldöttség véleménye már nem volt oly szerencsés, mint az egyházi tartozást f. l. nem emelni javasolt bizottmányé; a többség most is a mellett ma-

radt, hogy közgyűlésen 40, a bizottmányokban szintén a meghatározott számu tagnak jelenléte kivantatik érvényes határozat hozatalára, de a bizottmányokhoz több póttag kijelölését látta szükségesnek.

Ugyanezen közgyűlésen a második jegyző kivételével valamennyi tisztviselő fizetése az e tárgyban véleményt adott küldöttség által ajánlott mennyiséggel fölebb emeltetett; minthogy pedig a meglehetősen sok kiadás daczára az egyházi levéltár még mindig rendezetlen állapotban van, elhatároztatott, hogy annak valahára rendezéseért 500 a. frt. fizetessék, rendező fölvételére egy kis bizottmány hatalmaztatott fel: a rendező kötelessége leend e levéltárnak a legrégebb időtől 1862. január 1-ig terjedő iratait a régen meghatározott szabályhoz alkalmazkodva rendezni. Az azóta keletkezett s keletkezendő iratok hasonló rendezése a jegyzők kötelességeül mondatott ki.

Közélet.

Folyó hó 23-kán tartatott a helybeli kertészeti egylet választmányának ez évben utolsó ülése. Először is a városi előljároságnak azon levele olvastatott fel, mely szerint a közelebb mult októberi országos magyar kertészeti társulat kiállítására alkalmával tett nyomdai költség — 58 frt. 40 kr. az egylet javára elengedtetett. A t. városi tanács e határozatát a választmány köszönettel fogadta. — Továbbá, olvastatott egyleti tag Markos Péternek az egyleti elnökséghez e hó 17-kén érkezett s Recskről (Mátraköz) intézett érdekes levele, mely mellett valenciai és barzellonai sárgadinnyemagot, sinai paszulyt, egy kalász mumia buzát és egy kertészeti naptárt küldte az egylet számára. Olvastatott még egy decz. 21-dikén érkezett másik levele is fennérintett egyleti tagnak, melyhez a golopi kert legapróbb faju disztökének magvából mellékele. — Az ügybuzgó derék férfinak, mind az egylet iránti figyelmét, mind többrendbeli küldeményét köszönettel vette a választmány — s a magvak az egyleti jegyzőnek adattak át gondviselés végett. Ugyanez alkalommal több kertészeti szaklap meghozatását s a „Hortobágy“ — mint helyilapnak jövőre is járatását határozta el a választmány. Ugy szintén elhatároztatott, hogy az orsz. egyletnek, jövő 1863-dik évtől kezdve, három egymásután következő évre 3 frt 15 krnyi évi részvénydíj mellett tagja leend. — Olvastatott Domokos Lajos vál. tagnak csemeték eladásáról benyújtott számadása. Az azokból befolyt 321 frt 60 krnyi összeg a pénztárra utalványoztatni rendeltetett, a csemeték kiadásai költsége (18 frt 34 kr.) s egyéb apróbb kiadásokkal együtt. —

Továbbá jelentést tőn Kovács János egyleti jegyző ur, miszerint az egylet számára 50 iccze ákáczmagot jávor, galagonya stb. magot szerzett be. — Hitelesítették azon okiratok, melyek az országos magyar kertészeti társulatnak — a kertészeti kiállítás alkalmával itt működött tagjai részére, a nov. 16-ki kertészeti egyleti gyűlés által kiadatni rendeltettek, s melyeknél fogva a tisztelt hazafiak, — általánosán a kertészet, azonkívül egyletünk irányában tanusított érdemeikért való elismerés jeleül a kertészeti egylet tiszteletbeli tagjaivá választattak. — Fölszólíttatott vál. tag Domokos Lajos, hogy a kerti eszközök s gyümölcs-csarnok leltárát, a közelebbi gyűlés elé terjeszse be. Azonkívül választmányitag Félegyházy Bénéiamin oly sorozat készítésére kéretett föl, melyben az egyletikert gyümölcsfáinak illetőleg ezek termékeinek minősége és tulajdonsága legyen hiven jellemezve, hogy az azokról való szaporítás végett az oltani szándékozók magokat tájékozni képesek lehessenek. — Az egylet érdekeire vonatkozó számadások átvizsgálására Bácsi László és Félegyházy Bénéiamin választmányi tagok küldettek ki. A csemeték neveinek magyarításával ugyancsak Félegyházy Bénéiamin és egyleti jegyző Kovács János bízott meg. — Végül, az eljáró szolgagyermeknek évdija tizenkét o. é. forintban állapított meg.

A helybeli ref. főiskola néhány joghallgatója, — részben olyanok, kiknek tehetségét a közönség, már egy idei előadásból ismeri, — 1863. január 5-dikén műkedvelő előadást rendezend Reszler színházában a magyar írók segélyegylete javára. A „8-dik pont“ és „A becsületszó“ című két kis vígjátékot már tanulgatják e célra. — A nőszerepeket színésznőink legjobbjai vállalták el. — Az alkalom és a cél, — reméljük: egyaránt kiváló vonzerőt gyakorlandnak a közönségre.

Dec. 5. „Szökőév.“ Vigj. 3 felv. Irta Buckstone. — Dec. 6. 2-odszor „A báléj.“ Dalmü 5 felv: Zenéjét szerzé Auber. — Dec. 7. „Két huszár és egy baka.“ Eredeti bohózat énekkel, 3 felv. Irta Berzsenyi Károly. — Dec. 8. Komáromy Alajos vendégszereplése mellett: „Bánk bán.“ Dráma 5 felv. Irta Katona József. — Dec. 9. Komáromy A. vendégszereplése mellett: „Londoni árva.“ Irta Birchpfeifer asszony. — Dec. 10. Komáromy vendégszereplése mellett: „A fogház.“ Vigj. 4 felv. Irta Benedix. — Dec. 11. Komáromy A. vendégszereplése mellett: „Othelló“ Trag. 5 felv. Shakspeare után ford. Vajda Péter. — Dec. 12. „A bányarém.“ Irta Vahot Imre, zenéjét szerzé Doppler. Végül az előadás folyamában „Az aranybánya megnyitása.“ Allegoria 2 kép-

ben, Fehérvárytól. — Dec. 13. Komáromy A. javára: „Essex gróf.“ Sz. j. 5 f. I. Laube H.

Csokonai szeretett és annyszor, oly szépen megénekelt kedves leánykájának hamvait, kiváló emlékkő jelöli a dunaalmási temetőben, ez egyszerű sirirattal: „Lilla.“

A „Hf.“-ban azt olvassuk, hogy Reszler társulata a jövő tavasszal Posonba megy. Ha ez igaz: kétszeres oka van közönségünknek a színház látogatására. Ki tudja: lesz e aztán szini előadásunk, míg az állandó színház meg nem nyílik.

A körünkől nem rég távozott Benedek József most színésztársulat alakításán faradozik, melynek első működési helyeül — mint hírlik — Szathmár van kijelölve. — Ismerve Benedeket, különösen a rendezésben kitűnő tehetségét, bizton remélhetjük, hogy az övé egyike lesz a legjobb vidéki magyar színházaknak. (Hiteles kútfőből utólagosan úgy értesülünk, hogy Benedek a nemzeti színházhoz van szegődötve. Szerk.)

Ugy hallatszik, hogy a nagyváradi-kolozsvári vasutvonal egyik legderekabb képviselője gr. Toldalagi e vonal bizottmányának elnökségéről le fogna köszönni. — Reméljük, hogy azért ez ügy nem szenvedend, legfőlebb a hitünk szerint közeli alk. törvényhozás öszszeülteig.

A városunkban jól ismert Kéler Béla közelebb a nassau hercegi udvarba hivatott meg karmesternek, s ez ajánlatot elfogadta.

Az aradi izraelita iskolákban számos év óta morva és cseh tanítók oktatták a magyar növendékeket, minek azon következése lett, hogy a magyar szellemű izraeliták lassankint elvonták gyermekeiket a nyilvános tanítástól. — Közelebb e tanítók közül hármat nyugdíjaztak, és egyet elbocsátottak. Az így megüresült állomások egyikét Grünwald ur nyerte el Debreczenből.

A nálunk jól ismert Prámer bácsi, vímester, f. hó 15-dikén mutatta be Nagyváradon 3 havi tanítása eredményeit, 1 frt. belépti díj mellett.

A nagyváradi jogakadémiának ez iskolai évben 113 tanulója van. Ezek közt 26 román.

Fgyelmeztetjük olvasóinkat a „Bihar“ és az „Ország tükre“ előfizetési felhívásaira és „Vasárnapi ujság“-ra, mely 1863-ban életének tizedik évébe lép.

A Bukarestben nagy lelkesedéssel várt „magyar csalóány“, átköltözése közben meghűlvén, oda érkezőkor beteg lett, s a kitűzött időben nem léphetett fel.

A szathmári „Tárogató“-ban azt olvassuk, hogy e lap szerkesztője egy ref. skót ténitótól levelet kapott, melyben ez tudatja, hogy a többi közt városunkban felolvasásokat tartana a keletindiai és afgán keresztényekről, ha német vagy francia fejtegetéseit a közönség megértené.

Nem tudjuk: mit ért a tisztelt ur a „közönség“ szó alatt; ha az általános népességet, akkor nem talál idegen nyelvű felolvasásainak magyar közönséget, (maga az eszme is képtelenség,) ha pedig a műveltebb osztályt, akkor ép oly bátran jöhet hozzánk, mint bármely más magyar nagyobb városba.

Hunkár Antal, az 1848, és 1861-diki országgyűlések egyik köztiszteletű tagja, f. hó 16-dikán jobblétre szenderült. — Béke hamvainak és dicsőség szellemének!

A „M. S.“ elismerő értesítést közöl a pesti ref. egyházközségről, mely alig félszázad előtt alakult, most már szép épületekkel, iskolákkal és nagyszerű könyvtárral rendelkezik, vezérszerepet visz, s anyagiilag folyvást gyarapodik. Mindezt pedig egyes községtagok buzgóságának köszönheti. — Jntalmazza őket a vallásosság és jótékonyság boldogító érzete!

Egy angol vasuton a kocsikat gázzal világítják. A mieinken gyakran az olajat is sajnálják.

Nélaton francia sebész, ki a puska golyónak Garibaldi lábából kihuzásánál főeszköz volt, közelebb felszólították, hogy egy képviselői állomást fogadjon el. Ő azonban e felhívást tiszteletteljesen, de többi közt azon megjegyzéssel utasította vissza, hogy a törvényhozás tudományát Hyppocratesből nem tanulta. „Meg vagyok győződve, — írja meghívóihoz, — hogy az országos ügyek nem nyernének, ellenben betegeim sokat vesztenének, ha az ajánlatot elfogadnám.“ — Ezt is bátran nevezhetjük polgárerénynek.

Azon golyóért, melyet Garibaldi lábából kihuztak, egy angol (némelyek szerint Devonshire hg.) 10000 frtot ígért. Sok embernek lett az a golyó drágal.

A francziák császára közelebb látogatást tett b. Rotschildnél. A forintok császára ez alkalommal oly roppant pompát fejtett ki, hogy költségeit mintegy másfél millióra becsülik. — Szép összeg! Körülbelől ezer ingyen népiskolát lehetne belőle építeni és fenntartani.

A nagyváradi g. n. e. püspökségre kanonok Szilágyi Papp József ur nevezetett ki.

A szatmármegyei honvédségélyző egyesület 2817 ft 38 krból álló pénzalapját a szatmárvidéki nőegyletnek ajándékozta, oly feltétellel azonban, hogy külön kezeltesék, s csak kamatja fordittassék az egyesület céljára.

Derecskéről Kápolnási nevű vagy álnévű valaki azon meglepő tudósítást küldte a „P. H.“-be, hogy ott örültek az „ugynevezett“ alkotmányos korszak elmúltának s többre becsülték az egykori hivatalnokokat, mint a későbbi tisztviselőket. — Nem tudjuk feltenni, hogy a mi közvetlen szomszédságunkban olyan érzelmű ember akadjon, a ki a Bachrendszer mellett akarjon izgatni, s minthogy Magyarországon több Derecske is van, azt hisszük, hogy e levelet valamely más Derecskéről írják, annyival inkább, mert a miénkben nem lakik „Kápolnási.“

Temesvárott azon nevezetes eset történt, hogy két vállalkozó egy üres házhelyen gőzfűrészmalmot állítván, néhány polgár megijedt a gyáripar hatalmasan működő jobbkezetől (mint a rátótiak a ketyegő — — izétől) s azzal folyamodtak a főkorlátnokságnál, hogy vagy e malmot tiltsa be, vagy annak engedélyezőit minden, valaha az óriásra fogható kárért felelősökké tegye. Hát azon káróért, mely az ily elmaradottak fejjözéből a társadalomra háramlik: ki ad kárpótlást?

Egy angol társulat a nagyon elszaporodott fergek pusztítása végett német verebeket szállit Ausztráliába. — Mi is szolgálhatnánk.

Beküldetett: 1. „Magyar és Erdélyországi nemzeti naptár 1865-dik évre.“ Országos tiszti cím és névtárral. Szerkeszti és kiadja Telegdi K. Lajos. Debreczenben.

2. „Az 1862-dik londoni világkiállítás emlékkönyve“ — Irla Vahotlmre. — A szerző sajátja. — Pest, 1862.

A magyar írók segélyegylete javára rendezett sorsjátéknál a következő 564 nyerőszám huzatott ki:

82-dik sorozat, nyerő szám: 899, 760, 644, 965. — 83. s. 403, 966, 506, 102, 952, 477. — 84. s. 386, 148, 236, 651. — 85. s. 255, 111, 326, 8, 305, 718. — 86. s. 644, 769, 188, 961, 735, 903, 785, 315, 802, 38. — 87. s. 823, 657, 643, 885. — 88. s. 608, 651, 889. — 89. s. 298, 404, 630, 835, 6, 262, 399, 586. — 90. s. 283, 670, 558, 933, 970, 697. — 91. s. 668, 505. — 92. s. 655, 235, 683, 310. — 93. s. 682, 526, 246, 528. — 94. s. 204, 942, 639.

881, 801. — 95. s. 582, 62, 396, 862, 423. — 96. s. 749, 110, 538, 998. — 97. s. 881, 868, 897, 957, 941, 773, 264, 895. — 98. s. 912, 615, 208, 238, 178, 932, 927. — 99. s. 867, 764, 187, 474, 444. — 100. s. 478, 400, 479. — Összesen 564 nyerő szám.

É r t e s í t é s .

Értesítettnek az „öszhangzattan“ tanulására jelentkezett ifjak, hogy tanóráik a jövő 1863-diki január hó első hetében megkezdetnek; valamint arról is, hogy a Sechter Simon által írott s magyarra fordított, „A zeneköltészet alapelvei“ című könyv, amely szerintzenedénkben az öszhangzattan előadatni fog, kőmetszetben megjelent, és a kiállítási áron, ívenként 12 o. é. krajczárjával, a Zenede igazgatóságánál kapható.

Nyilvános számadás.

Mult közlésünk óta (l. 32-dik szám) e lap szerkesztőségénél a széplaki és kisházai népiskolák javára adakoztak: Farkas Ferencz 2 frt, N. N. 1 frt, Szepessy 2 frt, Kiss Lajos 2 frt, Révész Imre 1 frt, Komlóssy Lina 1 frt. Többen Dinnyés Károly által 11 frt. Sántha István által Cs. Tóth Sámuel 1 frt, Nagy Sándor 1 frt, Bozóki János 50 kr, Koncz András 50 kr Sántha Klára egy db. 1 frtos tallér, Sántha István 1 frt. *) — eddig összesen 65 frt. és egy db. 1 frtos tallérral;

Ugyanott ujjal előfizettek, Arany János „Koszoru“-jára: Molnár György 12, a debreczeni casino, Tikos Istvánné, és Balogh Imre 6-6 frttal, — eddig 14-en; a „Magyar ember könyvtára“-ra Molnár György 2 frttal; eddig 9-en.

A „Hortobágy“ t. cz. előfizetőihez.

A lapunk jelen folyamához mellékletül ígért „debreczeni állandó színház“ műlap valahára elkészülvén, példányait részint már szétküldtük, részint most küldözzük szét t. cz. ügybarátainknak. Félreértések kikerülése végett ism-

*) Az utóbbi néhány forint helybeli polgár Sántha István ur gyűjtése, ki a lapunkban közlött felhívás nyomán maga is lelkesítő felhívást köröztetett ismerősei közt. Adja isten, hogy buzgóságának méltó jutalmát nyerje azon tudatban, hogy az adakozásoknak kellő sikere lett! Adjon isten Debreczennek sok oly értelmes és lelkes polgárt, a minő Sántha István! — Szerk.

teljük, hogy e műmellékletet csak azon t. cz. előfizetőink nyerik, a kik a f. é. május — decemberi nyolcz óra fizettek elő. — A helybeliek lapkihordónk által kapják meg illetményeiket, s a kinek közlők január első napjaig kézhez nem adatnék: az reclamálni sziveskedjék. A vidékieket tisztelettel kérjük, hogy miután a jövő januári vásárt úgy is valószínűleg meglátogatják, illetményeikért kezelési irodánkba befáradni ne terheltesse, a ki azonban példányát a vásár végeig tőlünk el nem vitetné, annak azt a jövő hó folytán postaszekér által megküldjük.

Ismételve tudatjuk, hogy irodánkat a czeglédutczai 2151-dik sz. Bánkiház emeletébe tettük által, s minden a „Hortobágy“-ra vonatkozó levelet, közlést, reclamatiot, észrevételt ezentul ide kérünk intézni. Irodánk mindennap délelőtti 9 órától 12-ig áll nyitva.

Lapunk a jövő évben vasárnaponkint jelenik meg. Ez új folyam rendezésével figyelmet fordítunk arra, hogy példányát annak idejében minden előfizetőnk megkapja, de minthogy a szétosztásnál mégis történhetnének hibák: kérjük t. cz. előfizetőinket, hogy a netalán hiányzó számot, akár a kihordónál levő panaszkönyvben, akár irodánkban azonnal reclamálni sziveskedjenek.

Hirdetésdíjaink a jövő évi folyamra nézve csak annyiban szenvednek változást, a mennyiben lapunk alakját nagyobbítjuk. Ezentul egy négy hasábos petit sor ára egyszéri hirdetésnél 5, háromszorinál 4 kr. leend; sokszori vagy nagy terjedelmű hirdelményeknél illő árleszállításra ezentul is hajlandók leszünk.

Egyébiránt t. cz. eddigi előfizetőnk pártfogását ezentulra is kérve, tisztelettel vagyunk a „Hortobágy“ kezelésébe.

Piaczi árak dec. 23-kán.

Közép ár: 1 pozsonyi mérő tiszta buza 3 frt. 40 kr. — Kétszeres 2 frt. 80 kr. — Rozs 1 frt. 90 kr. — Árpa 1 frt 70 kr. — Zab 1 frt. 45 kr. — Tengeri 2 frt. 25 kr. — Köles 2 frt. 50 kr. — Kása 4 frt. 60 kr. — Egy mázsa szalonna 20—24 frt. — kr. — Egy font marhahus 16 kr.

Kiadó: a debreczeni Szinügyegylet.
Szerkesztő: Illésy György.

HIRDETÉSEK.

Cs. k. szab. tiszavidéki vasut.

Hirdetmény.

A közelebbi debreczeni országos vásár alatt 1862-dik évi Deczember 29-kétől kezdve, bezárólag 1863-dik évi Január 18-káig a jelenleg Czegléd és Debreczen között közlekedő rendes személyvonatokon kívül, naponta **még egy második, vegyes vonat** fog közlekedni, oly módon, hogy a Debreczenbe menendő, esti 10 óra 8 perczkor Czeglédről, a Pestfelé menendő pedig esti 8 óra 33 perczkor Debreczenből indul el.

Ezen intézkedés mellett a Pestteli egyenes összeköttetés s pedig Debreczenfelé: a Pestről 5 óra 35 perczkor délután, — Pestfelé pedig a Czeglédről Pestre 6 óra 29 perczkor reggel elinduló vonatokkal fog eszközöltetni.

Az igazgatóság.

„BIHAR“

ezimű Nagyváradon hetenkint kétszer megjelenő politikai, kereskedelmi és társadalmi lap

a biharmegyei gazdasági egylet hivatalos közlönye

Györfy Gyula szerkesztése mellett, az eddig tanusított szabadelvű irányban jövő januárhó 1-től kezdve második évi folyamába lép.

Előfizetési árak:

Egy évre 10 frt. félévre 5 frt. évnegyedre 2 frt. 50 kr.

Az előfizetési összegek alólirt kiadóhivatalához bérmentve küldendők.

A „Bihar“

kiadó hivatala.

Nagyváradon, Sasutcza 12. sz.

H i r d e t m é n y.

Melyszerint ezennel tudtul adatik, hogy a főméltóságu **Eszterházy ő herczegsége** által a legujabb időben örök áron megvásárolt, — **Szabolcsmegyében** fekvő — alább elősorolt birtokok és haszonvételek, az 1863. évi Január 1-től 1890-dik évi October 31-ig tartandó 28 évi időszakra haszonbérbe adatnak:

Kisvárdán: 20 $\frac{3}{4}$ proportionalis telek utáni italméresi és vámszedési jövedelem, — 2 száraz malom, — majorsági lakosok szolgálmányai, — egy uri lakház, — több laképület, — 847 hold tagosított földbirtok gazdasági épületekkel.

Ajákon: 12 prop. telek utáni italméresi jövedelem, — két száraz malom, — 317 hold (tagosítás alatt álló) földbirtok gazdasági épülettel.

Berencsen: 3 prop. telek utáni földbirtok és italméresi jog jövedelme.

Thasson: 1 prop. telek utáni italméresi jog jövedelme, — 51 hold (tagosított) földbirtok.

Pátróhán: 3 proportionalis telek utáni italméresi jövedelem, — és (tagosítlan) birtok.

Döghén: 1 prop. telek utáni italméresi jövedelem, — és (tagosítás alatt levő) földbirtok.

Vörösmarton: 6 prop. telek utáni italméresi jövedelem, — és (jövő tavasszal tagosítandó) földbirtok.

Eszenyben: 2 $\frac{3}{4}$ prop. telek utáni italméresi jövedelem, — és 378 hold (tagosítlan) birtok.

Rozsályban: 5 prop. telek utáni italméresi jövedelem, — és 143 hold földbirtok.

Királyhelmezen: (Zemplén-vármegyében) egy szőlő.

A bérlemi kívánók a szerződési föltételeket a fmgu **Eszterházy** derecske — kisvárdai uradalmi tiszttartóságánál Derecskén (Biharmegyében) megtekinthetvén, az ezen együttes birtokokra **1. é. deczemberhó 29-én Kisvárdán tartandó nyilvános árverésre** tisztelettel meghivatnak.

Derecske, 1862. Deczember 12.

Leitgéb János m. k.
urad. tiszttartó.

TÉLI IDÉNY CZIKKEK,

1-ször Ditmárféle Solár folyadék (Fluid) **lámpák**, a legújabb szerkezettel; melyek terjedelmes világosság — egyszerű és tiszta kezelés és főleg olcsóság mellett, utcák, folyosók, vendéglők, kávéházak, boltok, műhelyek s termek világítására különösen alkalmasok, — talpazzal, fali és függő szerkezettel 1, 2, 3, és több lángra;

2-szor a fentebbi lámpákhoz, finomított Solár **olaj**;

3-szor Ditmár mérsék olaj **lámpák**, konyhák, szobák s folyosók világítására;

4-szer Ezen lámpákhoz finomított lámpa **olaj**.

5-ször Mind ezen lámpák kellékei, u. m. Phönix **lámpa belek** — villanyos **gyújtók** — üveg **golyók** — üveg **csövek** — **ollók** — üveg **tisztítók** — olaj **kannák**. stb.

6-szor Szobapadlat **fénymáz**, a legtartósabb, legegyszerűbb és legolcsóbb mód szobák és termek padlaikat néhány óra alatt kifényesíteni, (nyomtatott utasítással) és **asztalos fénymáz**.

7-szer Téli **csizmák**, női és gyermek **topánok** — szarvasbőr és toskin **keztük** — vadász **harisnyák** — Douxer harisnyák és **lábtyük**, — alsó **nadrágok** és Douxer **ingek, szőnyegek, fakosarak** stb.

8-szor Jég Korcsolyák gyermekek és férfiak számára;

KARÁCSONI ÉS ÚJ ÉVI AJÁNDÉK CZIKKEK

9-szer Porcellán — bronz — és bőr diszárúk, — vas diszöntvények, — virág öblönyök; [photograph albumok, — uti és varró toilettek; pallisanderfa, diszművek stb.

10-szer Gyermekjátékok mint bubák, zekerek, állatok, kávé és asztalteríték, játékok; — vadászat, konyhaszer és más skatulya játékok; domino, lotteria, harang — kalapács — dob — puská — kard stb.

Valamint más norinbergi és egyéb diszcikkek jutányos áron ajánlatnak

Szepessy Antal által

a Városház alatti kereskedésében.

Az ország tükre

ezimü budapesti nagy képes közlöny jövőre is 3-szor jelen meg havonként, hozván a jövő évben

12 nagy műlapjával 252–270 képet.

Műlapjai közzül főlemlítjük ezeket :

Hunyadi J. a várnai csatában. Petőfi halála a segesvári csatatéren. Batori Erzs. utósó órája. Attila nászéje.

Előfizetési ár:

Egész évre 12 frt. — Félévre 6 frt. — Negyedévre 3|frt. — Az ivenk „Sándor utca 16.sz.” nevem alatt küldendők.

Balázs Sándor, szerkesztő és kiadó.

Hirdetmény.

Az Ausztria minden tartományaiban jó hírnevéről ismeretes, Németország első rangu orvosi egyetemei által megvizsgáltatott, és a magyarországi helytartótanács által kitünő alkalmazhatása miatt engedélyezett **Weber-féle**

egyetemes köszvényvászor;

mindenféle bajok: köszvény, rheumatismus (csusz), torokbajok, orbáncz, mindenféle láb vagy kézbéli görcsök és különösen vérerdagadás, főbéli köszvény, dagadozott tagok, kimerülés és oldalnyílások ellen. a leggyorsabb sikerrel és a legnagyobb biztonsággal használható szer.

Egy utasítással ellátott köteg ára 1 frt 5 kr. Kétszer oly erős, terhesebb bajok ellen 2 frt 10 kr. Ugy szintén a hires

párisi egyetemes tapasz

minden lehető sebek, elfagyott tagok és tyukszem ellen: a hozzá mellékelt utasítással 35 uj kr. nagyobb adagban 52 uj kr.

Kaphatók Debreczenben csupán

Rothschnek Károly ur gyógyszer-tárában;

Aradon Probst J. F. urnál. Miskolczon Spuller A. urnál.

MARTON LÁSZLÓ

Debreczenben, piaczutczai 1822-dik szám alatti házban, a kistemplom mellett létező kereskedése részéről tisztelettel értesítettik a t. ez. közönség, miszerint raktárát a legjobb hiteli gyárakból megrendelt árucikkkel újból ellátván, ugy házi felszereléshez tartozó s különböző használatra szánt igen czélszerű, mint legújabb divatu s különösen

KARÁCSONI ÉS ÚJÉVI AJÁNDÉKUL

alkalmas pipere- és díszárucikkkel, társas és gyermek játékokkal legnagyobb választékban igen jutányos áron szolgálhat.

Különösen figyelmet érdemelnek az alábbi árucikkek, u. m.

- Kávé és thea forraló gépek és kannák.
- Kávé és thea teríték 1, 2, és 6 személyre.
- Virágtartók 30 krtól kezdve 30 frtig.
- Albumok 25, 50 és 100 fényirati képhez 1 frttól 20 frtig.
- Képrámák.
- Uti toillettek, bőröndök és táskák.
- Szőnyegek és pokróczok.
- Amerikai és viaszos vászon.
- Duxer és gyapju harisnyák, ingek és nadrágok.
- Szarvasbőr és posztó keztyük.
- Legújabb divatu nyakkendők.
- Uti-, lovagló-, író-, vadász és dohányzó eszközök.
- Kitűnő minőségű illatszerek.

Női és férfi lábbeli készletét

illetőleg szükségesnek látja a t. ez. közönséggel tudatni, miszerint női cipőkre nézve egy előnyösen ismert bécsi női cipészszel van összekötötésben, férfi eszmákat pedig Sabeck István általánosan ismert pesti cipésztől is kap, kinek nagy választéku raktárát bizományban kezeli. — Végre tisztelettel megemlíttetik, miszerint Dittmár R. bécsi lámpagyárának raktára ugyancsak ezen kereskedésben kezeltetvén, a legczélszerűbb készletű s legizletesebb kiállítású lámpák minden hozzátartozó készletekkel együtt gyári áron kaphatók.

59-dik ÁRJEGYZÉK

az „István” gőzhengermalom gyártmányairól.

(Debreczenben költségmentesen, készpénzfizetés mellett, osztási ár értékben, kötelezettség nélkül.)

A. asztali dara nagy szemű	14 frt.	40 kr.	Rözsíz 2-dik rendű	4 frt.	80 kr.
B. ugyanaz apró	14 "	40 "	00. árpakása	14 "	" "
C. dara középszeru	12 "	40 "	0. árpakása	13 "	" "
0. királyliszt	13 "	40 "	1. árpakása	11 "	" "
1. lángliszt	12 "	20 "	2. árpakása	9 "	" "
2. montliszt	14 "	" "	3. árpakása	6 "	50 "
3. xsemlyeliszt	9 "	80 "	4. árpakása	6 "	" "
4. fehérkenyerliszt 1-ső rendű	8 "	" "	Árpaliszt	2 "	40 "
5. ugyanaz 2-dik	7 "	" "	Dereze	2 "	40 "
6. barnakenyerliszt	5 "	40 "	Lábliszt	2 "	40 "
Kétszeresliszt	6 "	30 "	Korpa	2 "	" "
Rözsíz 1-ső rendű	7 "	20 "	Buzaalj	2 "	80 "

Minden zsákért 1 frt. 5 kr. lefizetendő. E betétet azonban a vevő visszakapja, ha a zsákot, az elvitel napjától számított legfeljebb 3 hó alatt, hiba nélkül, bérmentesen visszaszállítja.

Debreczen 1862. Nov. 6.